

Verum vocabuli hujus veram originem Romanis plane absconditam ignotamque fuisse, satis ex eo apparet, quod multi in ea enodanda varie, prout cuique ingenium suppetebat, laborarunt. Proinde nos etiam, ut prorsus incertam, transmittamus. Quod autem gentis originem attinet, fuisse, qui *αὐτοχθόνες*, id est Italiae *indigenas*, eos existimaverint, quorum origo ex ipsa Italia exstiterit. Antiquissimi equidem mortales eas haud dubie gentes vocarunt *αὐτοχθόνες* sive *indigenas*, quæ primam corporis sui constitutionem à structura Babylonicae urbis, & gentium inde divisione habuerunt. Id vero posteris ita intellectum, quasi ex ipsis, quas quæque à Babylone profectæ obsederant, terris, primi eorum auctores conditoresque progeniti forent: scilicet, quia longinqua traditione acceperant, primum omnium mortalium è terra à Deo fuisse conditum, ut germaniæ suæ lib. 1, cap. 8, ostendit Cluverius. Eadem igitur ratione Aborigenes quoque quibusdam rerum scriptoribus, ob summam antiquitatem, *indigenas* Italiae visi sunt. Sed ab hac sententia longissime abiverunt gravissimi Romanorum scriptores Cato, Sempronius, alique, qui, referente Dionysio lib. 1, *Aborigenes Græcos esse asseverant, profectos ex Achaja, multis ante bellum Trojanum ætatibus. Nec tamen tradunt, ex qua regione Græciæ, quæve urbe migraverint, ac ne tempus quidem, aut ducem colonie, aut quo casu patrias sedes reliquerint, ostendunt, antiquumque secuti sermonem Græcicum, nullius Græci scriptoris eum testimonio confirmant. Itaque rei veritas quomodo se habeat, incertum est. At si eorum sana est narratio, non possunt alterius generis fuisse coloni, quam Arcadici. Namque hi primi Græcorum, trajecto sinu Ionio, domicilium in Italia statuerunt, deducti ab Oenotro, Lycaonis filio, XVII ætatibus prius, quam ad Trojam bellatum est.*

Incoluerunt autem primum Aborigenes eam Siculorum agri partem, quam postea Sabini inter Apenninum montem, Narem, Tiberim, Anienemque amnes tenuere. Dictum fuit Latium ab initio Aboriginibus *Saturnia terra*, à Saturno rege, etiam *Oenotria* ab Oenotro rege.

Aboriginibus paulatim se adjunxerunt *Pelasgi* & cæterorum Græcorum nonnulli, qui conjunctis viribus, exacta Siculorum gente, oppida crebra communiverunt, subegeruntque sibi totum id terrarum spacium, quod Liri atque Tiberi terminatur. Eas sedes deinde perpetuo tenuit idem genus hominum, mutatis tantum appellationibus, vetus Aboriginum nomen servantes ad Trojani usque belli tempora, quando à Latino Rege denominati sunt *Latini*. Hi, quod essent ingenii ferociores, inimicitias acriter cum Romanis exercuerunt, sed composita deinde pace, maximo illis auxilio in subigendis finitimis populis fuisse. Annumerantur antiquissimis Italiae populis Aurunci, qui Græce *Ausones* nominantur, teste Servio. Licet vere *Ausones*, si strictius accipiantur, & *Aurunci* apud Plinium libro 3, cap. 5, sint diversi: hi in vetere Italia.

Latium, illi in novo, ultra Circejos. Rutilos, quos Græci vocant *Ῥυτίλλος*, etiam antiquissimos fuisse Italiae populos testantur veteres scriptores. Ardeam habitarunt, & duce Turno multa feliciter & infeliciter gesserunt. In novo Latium ultra Circejos Plinius ponit *Volscos, Oscos, Ausones*. Volsco populi erant jaculo utentes in modum veru, vel verutis pugnantes. Metropolis eorum Anxur sive Tarracina. Bellum cum Romanis sub L. Tarquinio Superbo inchoatum per ducentos prope annos incredibili pertinacia & continuis motibus pertraxerunt. De iis plus quam *XXI* triumphus acti fuerunt, ac postremo anno ab V.C. ccccxxv, diuturno bello defatigati, Priverno capto in ditionem venerunt populi Romani. De Oscis in Campania dicendum. Nam & ibi nominat eos Plinius, ibique ex variorum scriptorum collatione potiores eorum fuerunt sedes. De Ausonibus dicendum *αὐτοχθόνες*.

Innotuerunt & successu temporis in Latium *Hernici, Aequi, Marfi*, alique. Nomina populorum veteris Latii (qui interierunt, adeo ut ne vestigia quidem eorum hodie appareant, & quibus locis fuerint, ne conjectura quidem adsequi liceat) recenset Plinius lib. 3, cap. 5. Sunt autem hi: *Albenses, Albani, Aesolani, Acienses, Abolani, Bubeniani, Bolani, Cusuetani, Coriolani, Ficuleates, Fidenates, Foretii, Hortenses, Latinenses, Longulani, Manates, Macrales, Mutucumenses, Munienses, Olliculani, Octulani, Pedani, Pollustini, Querquetulani, Sicani, Sisolenenses, Tolerienses, Tutienenses, Vimitellarii, Velienenses, Venetulani, Velleenses*.

De Latii porro jure, quod ex fœdere cum iis *Latibus* iuncto, ut M. Tullius pro Balbo memoriæ mandat, Sp. Cassio & Postumo Cominio Coss. anno CCLXI, multa continebat privilegia, proximeque ad civitatem accedebat Romanam, legenda, quæ ex variis scriptoribus, præsertim Dionysio ac Livio, notat vir rerum Romanarum peritissimus & diligentissimus indagator, Onuphrius Panuinius, in opere, quod inscripsit, *Imperium Romanum*. Atque hæc de Latium in universum sufficiant. Nunc specialius ejus urbes oppidaque perlustremus.

Urbium in prisco Latium princeps existimata est *Laurentum*, Latinorum regum sedes, inde *Laurentium*, ab Ænea Trojano conditum, tum *Alba* ab Ascanio, Æneæ filio, constituta. hinc profecti Romulus & Remus *Romam* condiderunt. Verum quia hanc non tantum Latii & mox Italiae, sed tandem totius fere terrarum orbis caput, hoc loco describere nimis longum foret, remitemus lectorem ad ejus descriptionem, quam accurate pertexuit P. Merula in sua Cosmographia.

Roma mare petenti via Ostiensis incedendum est, in qua urbem inter & mare celebria fuerunt loca, nempe *Emporium* ad Tiberim, cuius meminit Livius lib. 35, *Alexandri vicus*, tertio ab urbe lapide, *Pomonal* in agro Solonio ad